Год. I Брой 48 Силистра, 24 Януарий 1931 3 лей Брой

Урежда
редакционенъ
комитетъ

Абонаментъ 150 лей
за странство 300 лей
Приематъ се обявления

ПРОБУДА

Отговоренъ
редакторъ
Н. Атанасовъ

Редакция и Администрация Печат.
„ПРОГРЕСУЛЪ"
— СИЛИСТРА —

Redacția și Administ.
Tip. „Progresul"
Silistra

„PROBUDA" | Седмиченъ вестникъ за политика и обществени знания | Ziar Săptămânal

СЕЛСКАТА ОБЩИНА

Селската община винаги е била само единъ органъ на административната власть, като чрезъ нея тя е разгласявала своитѣ наредби и е прокарвала своитѣ замисли. Наистина, чрезъ селската община минаватъ наредби и на други власти, които иматъ по близка връзка съ поминъка на селото, но на тѣхъ винаги сѐ е гледало като на случайности и никога не се е посвѣтявало надъ тѣхъ нѣкакви грижи, съ които да се даде доказателство, че се цѣнятъ. Рѫководителитѣ на селската община винаги сѫ мислили, че задължителни за тѣхъ и съ отговорность за изпълняване сѫ били сама онии наредби, които идатъ отъ административната власть. Никога тѣзи рѫководители не сѫ имали съзнание, че иматъ най елементарни задължения къмъ селището или селищата, отъ които се образува самата община. Това се дължи на много причини, но най страшната, която е обезличила селската община до положението, въ което се намира днесъ е, че на нея се е гледало като на мѣсто за охраняване на партизани и като на средство, за да могатъ селянитѣ да се държатъ въ покорность къмъ управляющитѣ и готовность да имъ служатъ презъ време на изборитѣ. Така е било въ близкото минало, а днесъ, когато чрезъ прословутата административна реформа на властвующата националъ-царанистка партия се създаде двойна система на селски общини, до толкова се обезличиха, че станаха негодни за никаква положителна работа за въ полза на мѣстното население.

Административната реформа създаде отъ всѣко селище и малка селска община, съ всички тежести на голѣмата община. Така, селото А, което брои всичко 60 кѫщи, включително и тритѣ цигански, образува малка община, която се управлява отъ шесто *членень съветъ* избранъ отъ селото. Съвета е избралъ, и то следъ продължителна борба, кметъ, помощникъ, назначилъ е секретарь, прислужникъ, караулъ, наелъ е въ селото помѣщение, най нечистата стая, сложена е канцеларската покѫщнина и общинското управление вече функционира.

Тази общинска управа струва на малкото, сиромашко село отъ 60.000 до 100.000 лей годишно и то при едно полугладно сѫществувание на секретарь, който не би могълъ да има повече отъ 2000 лей на месецъ и то твърде нередовно платени. Годишно всѣко селско домакинство ще трѣбва да плати отъ 1000 до 2000 лей за малката община и още толкова за голѣмата, кѫдето се плаща по щедро на служителитѣ, пъкъ и общинскитѣ съветници получаватъ и пѫтни, когато отиватъ по служба въ централната община.

Доближете сега, ако само може да прегазите кальта, до чешмата, отъ която черпятъ всички вода въ малката община. До нея селянитѣ прегазватъ на коне и пълнятъ само мътокъ, защото кюнка е нѣкѫде счупенъ. Всички знаятъ, че това що носятъ въ кѫщи е отрова и все пакъ носятъ, защото нѣма отде да налѣятъ чиста вода. Всѣки казва по нѣкоя острота по адресъ на селски управници и отнѣса дома си ведно съ огорчението отъ страшното нехайство и нечистата вода.

Общинската управа на селото още не е дорасла до съзнанието, че има, и то голѣми задължения къмъ селянитѣ да имъ доставя чиста вода. Дори въ общинскитѣ бюджети още нѣма навика да се вписватъ суми за благоустройство на селото, или ако се вписватъ, тѣ сѫ тъй недостатъчни, че нито се започва съ тѣхъ нѣщо, нито се говори дори за подобно начинание. Ще чакатъ селенитѣ изобилна година, когато ще могатъ да отдѣлятъ нѣщо за поправка на чешмата, ще съберать и сами ще правятъ, а общинскитѣ рѫководители, ще гледатъ. Това е така, защото малката община нѣма отъ кѫде да набере средства, а голѣмата община, която прибира лъвския пай отъ общинскитѣ доходи, е твърде далечъ да види нуждитѣ на малкитѣ общини.

Рѫководителитѣ на селскитѣ общини сѫ свикнали да мислятъ, че иматъ задължения само къмъ партията, която имъ е повѣрила поста, а къмъ нуждитѣ на селищата сѫ били винаги слѣпи и глухи. Ще трѣбва тази политика да се изостави и селскитѣ деятели да се направляватъ така, че да знаятъ и мислятъ, че най голѣмото имъ задължение, като общински рѫководители е да действуватъ така, че да бѫдатъ въ помощь преди всичко на жителитѣ отъ общината. А и селищата, които образуватъ община, да бѫдатъ групирани така, че като даватъ потрѣбнитѣ средства, да могатъ и нуждитѣ да бѫдатъ обхванати отъ погледитѣ на мѣстния деятелъ. За тази цель ще трѣбва да бѫде изоставена системата на двойнитѣ общини и за се повърнемъ къмъ по раншната система на групиране близкитѣ селища въ общини. Този начинъ на групиране е и по евтинъ, което не бива въ никой случай да се пренебрѣгва, и по близъкъ до възможностьта да бѫдатъ турени въ услуга на цѣлокупнитѣ общински интереси и достатъчно средства и подготвени деятели.

ПРАВОТО НА ЧЛЕНСТВО

ВЪ БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

Още като се създаде като организация българското общество въ града, за негови членове се записаха хора, които по устава нѣматъ право и не се допущатъ да бѫдатъ такива. Такива сѫ онии граждани които по-рождение не сѫ българи. Тѣмъ никой не е оспорвалъ правото на членство въ българското общество, въпрѣки чл. 3 отъ устава на обществото, който казва: членъ на обществото може да бѫде всѣки пълнолѣтенъ българинъ и българка ромѫнски граждани.

Смисъла на този членъ не е билъ изпълненъ до днесъ, защото всички тѣзи граждани сѫ проявявали едно напълно прояснено българско съзнание и то е било достатъчна гаранция, за да не се настоява и за народностния произходъ. Тази снизходителность е била оправдана поне за онии, които не сѫ дали доказателства, че се отричатъ отъ съзнанието за принадлежностьта си къмъ българската народность. Но за онии, които формално и съ документи сѫ отрекли, че иматъ каквато и да било общность съ българската народность, и все още оставатъ членове на българското общество и дори много активни въ подклаждане на раздори, на такивато настоятелството на Българското Общество е длъжно да покаже мѣстото и освободи обществото отъ тѣхното членство. Тѣ и по устава и по смисъла на организацията нѣматъ право на членство въ обществото. Такавъ членъ е Дамянъ Македоновъ. Той първитѣ години имаше синъ въ нашата гимназия, но щомъ се поставиха първитѣ пречки за следване въ висши училища на нашитѣ ученици, г-нъ Дамянъ Македоновъ премѣсти сина си въ държавния лицей и то безъ никакви пречки. Тамъ свърши той, но не можа да издържи зрѣлостенъ изпитъ и наново потърсва българската гимназия, отъ кѫдето и добива свидетелство за зрѣлость. По нататъкъ нека документитѣ сами говорятъ;

Копие отъ искането, зарегистрирано съ № 1403, отъ 7 III 1927 г.

Да се издаде (ss) Т. Стату

ГОСПОДИНЪ КМЕТЕ,

Подписаниятъ Борисъ Дам. Македоновъ, отъ гр. Силистра, Студентъ въ Ветеринарно-медицинския факултетъ Букурещъ съ настоящето честь имамъ да Ви помоля и разрешите издаването ми на едно удостоверение въ три екземпляра, съ което да се удостовѣри, че азъ съмъ отъ произходъ и национальность ромѫнецъ, понеже баща ми е роденъ отъ — баща **ромѫнецъ-македонецъ, отъ община Магарево — Македония и майка** ромѫнка отъ **Расова,** Кюстендженски окрѫгъ, а моята майка, ромѫнка отъ градъ **Калърашъ —** окрѫгъ Яломица.

Прилагамъ три марки по 2 лей.

№ 1403 Съ уважение,

1927 мартъ 8 **Б. Македоновъ**

УДОСТОВЕРЕНИЕ,

Ние, Председателя на Временната Общинска Комисия Силистра.

По поводъ искането зарегистровано на № 1403/927 отъ Борисъ Македоновъ,

Удостовѣряваме, че въпросниятъ заявителъ е отъ ромѫнски произходъ и ромѫнска национальность, понеже е роденъ отъ родители, баща ром. македонецъ.

Вследствие на което му се издаде настоящето удостоверение.

Кметъ ( ) **Т. Стату**

Секретарь, **Б. Ромбеану**

Дирекцията на лицея „Дуросторъ"

Силистра № 232/16 II 1929

Ученикътъ Македоновъ Борисъ Дамяновъ е следвалъ редовно курса на осми (8) класъ на нашия държавенъ лицей „Дуросторъ" отъ града. Записването му въ осмия (8) класъ, е станало, вследствие диференциаленъ изпитъ положенъ предъ една изпитна комисия на сѫщия лицей.

Следъ свършване съ успѣхъ курса на лицея, е положилъ зрѣлостенъ изпитъ въ народната мѫжка гимназия въ гр. Варна (България).

Понеже този ученикъ е отъ ромѫнски произходъ отъ Македония, както личи отъ удостоверението № 1403 отъ мартъ 1927, издадено отъ Силистренската градска община, сме на мнение да му се еквивалира диплома, безъ какъвъ да е диференциаленъ изпитъ.

(п.) Директоръ, **Папахаджи**

Всички тѣзи документи се подписватъ отъ сина, по всѣка вѣроятность съ пълното съгласие на бащата. Въ единъ моментъ, когато бащитѣ българи се страшно измѫчваха отъ неопредѣленото положение на своитѣ деца свършили българската гимназия, Дамянъ Македоновъ лесно разрешава за себе си този въпросъ. Той обявява, че по рождение е ромънецъ отъ Македония и иска облекчение. Не важи какво е получилъ срещу това, важното е, че той се отрича отъ една народность, за да получи облаги отъ друга. Не и за да го укоряваме пишемъ тѣзи редове. Ние знаемъ, че е ромънецъ по произходъ и нищо страшно не виждаме въ това, че въ единъ моментъ е поискалъ да документира този си произходъ. Страшното е, че той и следъ това остава членъ на българското общество и то активенъ членъ, като въ всички разпри е на първо мѣсто. Знайно е, че българското общество е организация въ която се отстояватъ културнитѣ интереси на българитѣ и нищо друго. Какво търси въ тази организация единъ гражданинъ, който се е документиралъ като ромънецъ и продължава да стои на чело на борби, които съ нищо не биха могли да се оправдаятъ? Неговото стоене е нещо повече отъ провокация и настоятелството ще трѣбва да изпълни задължението си по отношение на устава.

ПИСМО ДО РЕДАКЦИЯТА

Б. Р. За да се даде възможность на младия нашъ съгражданинъ Любенъ Максимовъ да отхвърли незаслуженитѣ обвинения и клевети отправени по неговъ адресъ въ извънредното общо събрание на 7 XII м. г. Редакцията дава мѣсто на писмото му.

Г-не Редакторе,

За пръвъ пѫть като свободенъ гражданинъ *присѫтствувахъ* на 7 XII 1930 год. на общото извънредно събрание на Българското Общество. Изненадата и огорчението ми бѣха голѣми. Тамъ имаше мобилизирана маса млади граждани боево настроени, които неуморно шумѣха, рѫкоплѣскаха и апострофираха споредъ случая. На реденитѣ около масата господа добре се бѣха мобилизирали. Това личеше отъ голѣмата имъ дързость. Защото безъ да си осигурилъ тила, не можешъ да изригвашъ толкова изобилно клевети, тежки и незаслужени обиди. При тия условия, наистина, известни господа сѫ се чувствали като риба въ водата. За тѣхъ беше много лесно да разказватъ и най фантастичнитѣ приказки отъ „хиляда и една нощь" и щѣха да получатъ само бурни удобрения. Между многото обвинени бѣхме и ние — азъ и братъ ми. Върху насъ хвърлиха тежкото обвинение, че сме били шпиони и предатели. Обяснимо е защо моя баща, който сѫщо присѫтствуваше на заседанието, не се застѫпи за насъ, когато и ние бѣхме „смазани". Всѣки ще разбере, че ако Ст. Анастасовъ, Т. Баневъ бѣха поставени въ инквизаторски моралень терорь и ако нервитѣ на г-нъ Бояджиевъ отъ възмущение не издържаха, кѫде можеше той, моя баща, да има нужното самообладание и сила, да отхвърли честитѣ клевети, които се изсипваха надъ неговитѣ „невъзпитани" синове, „шпиони" и предатели"?!

Наистина, г-нъ Митиковъ бѣше много предпазливъ. Той не спомена и имена, но всичко бѣше тъй прозрачно, че когато говорѣше за менъ, за брата ми и за мойтѣ другари, слушателитѣ, настроени отъ думитѣ му се нахвърлиха съ тежки думи върху майка ми, която трѣбваше да тъне въ земята за хулитѣ, които се сипѣха върху нейнитѣ синове. Малко по-късно по-откровения неговъ съратникъ и едномисленикъ въ това събрание г-нъ Г-нъ Георги Хотиновъ открито посочи „недостойнитѣ" въ нашето лице. Негодуването ми бе безгранично предъ невъзможностьта да отбия тия незаслужени обвинения, които имаха една единствена цель да покрусятъ хорското достоинство. Неудържимо бѣше желанието ми да се оправдая за хвърленитѣ върху менъ клевети. Но, какъ бихъ могълъ да сторя това? Никой нѣма доблестьта да обвини менъ и мойте другари въ точно опредѣлени работи. Мълви се изъ града, че сме шпионирали своитѣ другари и сме донасяли на (учителитѣ) училищнитѣ власти. Заявявамъ категорично, че това е клевета. Не сме казвали нищо повече отъ това, което единъ порядъченъ младежъ би могълъ да каже. Не сме имали за цель да разузнаваме каквото и да било. Ако сме научавали нѣщо по отношение на нашитѣ тогавашни съученици, които ни считатъ за свои противници, то е било по тѣхна собствена вина. Тѣ не сѫ считали за нужно да криятъ онова, което говорятъ и

ЗМЕЙ

Като ме питашъ — ще кажа:
ивьята, Яно, запаловамъ,
ала сѣното не мога,
че има билки сѣкакви,

Народна пѣсень.

— Вечерьта късно, когато жива душа по улицитѣ нѣмало и месецътъ се погулилъ задъ Бѣлия камъкъ, горномахленчени видѣли, какъ отъ небето падала една голѣма, колкото кривче, огнена топка, изпращѣла и се пръснала на хиляди искри. На мегдана предъ вашитѣ порти станало видело като денъ, а кулитѣ на дѣдо Ноя щѣли да пламватъ. Яно мари, Змей падналъ предъ васъ.

— Лъжатъ, Никола!

— Не лъжатъ. Снощи, като мина край дома съ котлитѣ, подъ рѫченика ти висѣха две ясни гергини; кога се върна, нѣмаше ги. За него ли ги остави на плочата?

— Забравила съмъ ги. Снехъ ги да не паднатъ у гираня доде налѣя, мѫчно ми бѣше, забравила съмъ ги.

— Чакахъ го презъ нощьта доде пропѣятъ втори пѣтли, ако бѣше дошълъ . . .

— Защо вѣрвашъ хората!

— Какъ да не имъ вѣрвамъ. Де когото срещна гледа ме тъй, че сякашъ иска живъ да ме оплаче. Не съмъ отъ тѣхъ. Доде нося тая глава на раменетѣ си, не щя никой да ме окае. Кажи истината. Ако ти е сърце наставило, ще прежаля всичко, ще си грабна абичката, че кѫдето ми видятъ очитѣ.

— Не лудуй. Не съмъ го срещала. Мълва е. Ако е дошълъ, ще му кажа, че мъртва мо е, и нва нѣма да се дамъ.

— Не си сѫщата. Други пѫть, колкото тежко да ми е било, видя ли те, олеква ми. Сега нѣщо ме дави. Ноще нѣкой ме бута за рамото и ме вика на име. Стана, запаля гасеничето — нѣма жавжунъ. Седна и запуша, доде превали нощьта и зорницата влѣзе презъ прозорцитѣ и се търкулне по дрехитѣ. Малкото ми сестриче стане и се разшъта изъ одаята. Пѣй лудичка, пѣй и шъта. Сѣнка нѣма на душата си.

— Никола, мой Никола!

— Ако той е силенъ, защо не дойде да се срещнемъ лице срещу лице, да го погледна, да го пипна за рамото. Ако видя, че е по силенъ отъ мене, ще му сторя мегданъ.

— Че ти не го диришъ.

— Диря го, ама вѣтъръ. Вѣтъра лови ли се. Запилъ съмъ се. Каква ли беля ще направи, поменъ да остане доде свѣтъ свѣтува. Да му зная легуващето . . .

— Думатъ слѣзълъ на комичето въ нашата нива. Свилъ гнѣздо. Всѣка сутринъ баба Куна вещицата отивала да му носи топло млѣко. Слагала паничката подъ оскрушата. На пладне кога отидѣла, паничката празна.

— Ходихъ три пѫты нѣма го.

— Сѣкой не можелъ да го види,

— Ще го потърси още единъ пѫть. Земята на кракъ ще повдигна. Да ме знае кой съмъ.

— Пази се, Никола, очитѣ му били огнени.

— А менъ рѫката ми е огнена.

вършатъ. И никога не сме поемали никакви другарски ангажименти да държимъ въ тайна онова, което явно е вършено предъ насъ и ето, повечето случаи, за да ни нападатъ.

И не бихме се счели ангажирани въ този случай да криемъ. И, ако училищнитѣ власти ни бѣха запитали върху известни тѣхни постѫпки, незная какъ бихме могли да се откажемъ да дадемъ исканитѣ сведения. Но, въпрѣки всичко това, заявяваме категорично, че анкетната комисия нито веднажъ не е поискала сведения отъ менъ и моитѣ другари.

Друго обвинение е, че сме направили донесение въ Обществената безопасность. И по това обвинение категорично заявявамъ, че е скроена гнусна клевета.

Тия клевети и по рано ги бѣхъ чувалъ, но тѣ тогава бѣха на улицата. Че тъй грижливо ще ги сѫбератъ тия господа и ще си послужатъ съ тѣхъ въ едно публично събрание, не можехъ да допусна.

Но най-страшното, което се каза тамъ, и което ме накара да излѣза въ печата, е декларацията на г. Митиковъ, че съ знанието и покровителството на известни учители се била образувало известна групичка, сѫществуването на която, ако се било узнало отъ властитѣ, би турило край на Българското Общество. Защо трѣбваше да прибѣгне и до тази най-низка отъ всички свои клевети г. Митиковъ, въ едно събрание кѫдето всичко говорено си има свои отзвуци?

Но нека си прехапе езика г-нъ Митиковъ, защото съвестьта ни е чиста. Никога не сме прибѣгвали до нещо конспиративно. Ние отъ нашитѣ уважаеми учители сме слушали, че трѣбва да обичаме своя езикъ, но въ сѫщото време тѣ сѫ ни учили да бѫдемъ коректни къмъ нашето отечество Ромѫния и неговитѣ закони. Ние се научихме сѫщо, че въ рамкитѣ на тия закони ние можемъ открито да бранимъ интереситѣ си.

Любенъ Максимовъ

ДОХОДНО ЗЕМЕДѢЛСКО СТОПАНСТВО

Ценитѣ на зърненитѣ храни спаднаха до положение да не може дребния стопанинъ съ сумитѣ добити отъ продадени храни да посрещне и най належащи нужди. И по всичко изглежда, че сегашнитѣ мизерни цени ще се задържатъ още много години и чрезъ производство на зърнени храни дребнитѣ стопанства на нашето село едва ли биха могли да се надѣватъ въ близки години на по хубави дни.—Но до като ценитѣ на хранитѣ спаднаха и, вѣроятно, ще спаднатъ още, ценитѣ на продуктитѣ, които се получаватъ отъ животнитѣ запазиха сравнително високи цени на пазаря. Ето този фактъ кара разумнитѣ стопани да превръщатъ низкоценнитѣ зърнени храни чрезъ животнитѣ въ високо ценени животински продукти. Така сѫ достигнали да направятъ дребното стопанство доходно и то не само на думи, но точно пресмѣтнато. Ето смѣтката на единъ пресмѣтливъ стопанинъ:

1. Въ областьта на говедовъдството: за една крава съ 400 кгр. живо тегло и 12 литри дневна млѣчность ще е нуждно да се дава дневна дажба:

6 кгр. сѣно × 2 л. = 12 л.
10 „ цвекло × 0·50 л. = 5 л.
4 „ зърно × 2 л. = 8 л.
25 л.

Отъ тази смѣтка се вижда, че за производството на 12 литри млѣко ще се похарчатъ 25 лей, а ще се получи приходъ: 12 литри по 6 лей 72 лей. Следователно, при 2 лей разходъ за литъръ млѣко се получава 6 лей приходъ, или съ други думи казано 1 кгр. зърно чрезъ млѣкото се плаща отъ 6 до 8 лей.

2. Въ областьта на птицевъдството.

Установено е, че отъ 1 кгр. ечемикъ или царевица, носливитѣ кокошки произвеждатъ 3—4 яйца, които се продаватъ средно по 2 лей, или се получава за тѣхъ 6-8 лей. Следователно, срещу 2 лей разходъ се получава 8 лей приходъ или, което е все едно, чрезъ устата на кокошкитѣ зърното се заплаща 3 4 пѫти по скѫпо.

3. Въ областьта на свиневъдството:

За образуване на 1 кгр. месо отъ свинетѣ сѫ нуждни 4—4·5 кгр. зърно. Единъ килограмъ свинско месо днесъ на пазаря се продава по 32—35 лей. Следователно, и тукъ единъ килограмъ зърно се плаща 3—4 пѫти по скѫпо чрезъ устата на свинята.

Посоченитѣ примѣри сѫ достатъчни да убедятъ и най невѣрующитѣ наши селяни, че трѣбва да се бърза съ преустройване на стопанството, като се отглежда по вече добитъкъ и то породистъ. Ето пролѣтъ иде, кокошкитѣ ще почватъ да мѫтятъ и за да подобрятъ породата на кокошкитѣ, ще трѣбва да потърсимъ само яйца отъ породисти—носливи кокошки и въ едно лѣто ще имате подобрена раса кокошки.

Сѫщото е и съ свинетѣ. Вмѣсто за отглеждане дивитѣ делиормански свини, които нито масъ, нито месо даватъ достатъчно, добре е да се платятъ нѣколко стотици по скѫпо, но да се купи по породиста свиня и тогава похарченото ще заплати много по скѫпо. Всичко това неусетно ще ни доведе до едно по голѣмо благосъстояние и кризата въ земледѣлското производство нѣма да бѫде тъй мѫчителна.

Д-ръ Б. Бончевъ—Видинъ

Изъ в. „Здравна Просвѣта"

ДРАГИ ЗЕМЕДѢЛЕЦО, НАГОДИ ЛЕГЛОТО СИ!

Въ последното си писмо ти бѣхъ писалъ, че твоето щастие не е [illegible] и че ти си самъ ковачъ на щастието си,

Въ това си второ писмо искамъ да ти пиша защо, и какъ трѣбва да се разбира това.

Една българска пословица казва: „каквото си постелешъ, — на такова ще спишъ". или пъкъ—„каквото си дробилъ, такова ще ядешъ".

Тѣзи народни мѫдрости се знаятъ отъ всички, тѣхъ повтарятъ всички защото всѣки вижда, че тѣ сѫ вѣрни и неизмѣнни.

Щомъ е вѣрна поговорката, че „каквото си постелешъ, на такова ще спишъ" то да видимъ сега ти, драги земедѣлецо на какво спишъ? А кой не знае, че ти спишъ на голата, на студената, на коравата земя? Вечерь ти старателно заобикаляшъ добитъка, ринешъ му, постилашъ му чиста и дебела, топла слама, за да му е топло и меко. Нощемъ, често пѫти се вдигашъ да го наглеждашъ. И това е много добре. Всѣки добъръ стопанинъ, който иска да има добъръ добитъкъ, трѣбва да постѫпва така.

Слънцето се удари о пожълтилото чело на Карабаиръ и затърполи, като ранена птица. Дългата сѣнка на крушата пропълзя на горе по могилата, като преметната черна черга върху позлатената угарь. Пролѣтната вечерь тихо се надигна, прибра разпръснатата си коса и нагази съ запретнати поли презъ нивата. Голѣмитѣ ѝ сини очи ръсѣха радость. Подъ бѣлата ѝ риза трепереше събудената гръдь, жадна за милувки и обичь. Бѣлитѣ ѝ стройни крака шъпнѣха [illegible] думи на тревичкитѣ. Тя се възправи срещу Комничето, протегна голата си рѫка нагоре и звънна проточенъ, ясенъ и [illegible] викъ,

— Ида! идвай!

Прелетѣла гълъбо.

Никола отпрегли биволитѣ и ги пусна на горе по хълма. Кой вика? Нѣкой вика въ душата му. Опрѣ се на копралята и погледна.

Тя мина презъ нивата съ наедрѣла гръдь и изтръпнала снага.

— Яна!

Вмигъ нивитѣ се провалиха нѣкѫде, оръстьта се разрови, ралото потъна, биволитѣ се възправиха, като две черни кучета и страшно завиха.

На Комничето отъ Янината нива излѣзе Змея съ червенъ поясъ и черъ калпакъ. Сложи рѫка надъ чело и погледна надоле. Очитѣ му черни като въглени, не—очитѣ му сини, като лѣтно небе.

Яна върви презъ дълбокото жито и на шията ѝ блѣщи божигробското кръстче. Отива, отива — загубена е!

Една тежка рѫка сграби рамото му.

— Никола!

Никола се сепна и прекара рѫка надъ челото си.

— Какво си се заплеснилъ, прибирай биволитѣ да си ходимъ — утре жътва ни чака.

Повѣ.

* * *

Да я убие Господъ Яна!

— Житата горятъ хей-сѣ-сѣ! Тичайте да гасите!

Дѣдо Иванъ кехаята се изправи на могилката срещу село, сне сръфаната си капела и разтвори гърло. Гласътъ му, изтръпналъ и зловещъ полетѣ, удари смърлушенитѣ покриви на кѫщитѣ, пропищѣ между клонитѣ на почернѣлитѣ отъ родъ сливи и се заби въ сепнатитѣ души. Нѣкѫде откъмъ Судала, като изтървани коне съ развѣни юзди—свѣткавица и огненъ тропотъ, идѣха страшни облаци.

— Тичайте, хора селяни!

На Комничето гори Дели-Пеювата нива отъ четиритѣ краюве. Пламъцитѣ пълзятъ по коремъ съ зинали уста и гълтатъ—зли немаяли се. Небето се разтваря надъ гората. Господи, какъ можешъ да стоишъ и гледашъ, когато хлѣбътъ гори! Имашъ ли сърце! Разбий бурятѣ, излѣй всичкитѣ небесни рѣки, пощади хранитѣ!

Да я убие Господъ Яна, дето разсърди Змея!

Малко и голѣмо се юрна изъ дълбокия пѫть къмъ Комничето.

Кой каквото свари, грабналъ! мотики, лопати, брадви. Баба Пена развѣяла хурката си, тича и кълне. Останали кърпачета писнаха въ село, завиха проточено кучетата.

— Стълпътъ слиза надолу—отиде селото.

Но нѣ е ли вѣрно, че за да може човѣкъ да запази собственото си здраве, трѣбва да постѫпва по сѫщия начинъ, да се грижи за него?.. А що правишъ ти, драги земедѣлецо, за да запазишъ собственото си здраве, въ дома си? Да кажа ли: нищо или почти нищо?

Азъ ходя изъ цѣлия окрѫгъ. Обикалямъ всички села и надниквамъ въ всѣка селска кѫща. Знамъ точно кой какъ живѣе. Богатъ и беденъ, мало и голѣмо — всички живѣятъ почти еднакво — кѫщата низка, мрачна, мръсна, опушена въ която свободно се ширятъ свини гѫски и какви ли не други домашни животни.

Прозорцитѣ зацапани, въздухътъ развалень отъ разни кожи, лукъ, паперки и всевъзможни други ядива и питейни нѣща.

Всичко това създава една крайно зловредна и отвратителна обстановка за настроението и особено за здравето на човѣка.

Цѣлата мобилировка на спалнята стая се състои отъ единъ дървенъ одъръ (наръ), на който натъркаляни спятъ всички въ кѫщи: стари, млади, деца, внуци, мѫже и жени... За постелка служи една рогозка, а за завивка — черги. Възглавницата е отъ груба материя, натъпкана и пълна съ лупенки отъ кукурузлякъ.

Тукъ нѣма слама, нѣма дюшекъ нѣма чаршавъ, нѣма мека възглавничка.

Най-добрата и най-здравата почивка тѣлото прави въ леглото. Леглото на човѣка трѣбва да бѫде чисто, меко и удобно.

Надъ рогозката, която покрива голитѣ дъски на кревата, трѣбва да се постила непремѣнно дебелъ сламеникъ, сламата да се смѣнява по-честичко. Тя поне е твое произведение.

Надъ сламеника си добре е да простирашъ единъ дюшекъ. Но ако това нѣмашъ, не е голѣма загуба — и безъ него може.

Сламеникътъ обаче трѣбва да бѫде винаги покритъ съ чаршафъ, който сѫщо често да се изпира.

Най-добра покривка е одеялото, което се чаршафосва, за да се държи винаги чисто, но и черги тѣ не сѫ лоши, съ условие по-често да се изпиратъ.

Престѫпление е да се хвърля хубавата перушина на гѫскитѣ, патицитѣ и кокошкитѣ. Тя трѣбва да се събира и отъ нея да се приготвяватъ меки възглавници и хубави, пухови покривки и постелки.

Съ такива завивки живѣятъ всички селяни въ Германия, въ Франция и въ всички цивилизовани страни. Така живѣятъ и у насъ селянитѣ въ три села отъ Раховска околия, които сѫ се преселили отъ Австрия! а именно: Бърдарски геранъ, Гастиля и Войводово. Така могатъ и трѣбва да живѣятъ и всички селяни въ България. А за това не сѫ нужни нито повече пари, нито повече работа, а само повече разбиране и желание да се живѣе по-чисто и по-здраво. Човѣкъ прекарва половината отъ живота си въ леглото. Ако то е чисто и здраво, то и живота му ще бѫде щастливъ, защото щастието зависи, преди всичко отъ здравето.

Редакцията прави за последенъ пѫть най-горещъ апелъ, къмъ г-да абонатитѣ, да побързатъ съ изплащането на абонамента си.

— Олеле, майчице, изгорѣ ми душицата. Жилището ми, хубавица ми. Свише лѣкъ безъ бабата, не ми било за добро.

— Всички сме подъ божията рѫка.

— Защо не рукне дъждъ изъ ведро;

— Нощесъ сънувахъ Змея. Жъне съ петнайсетъ млади жътварки. Нощесъ насънъ, днесъ наяве жъне Змея.

— Дано рѫката му да окапе!

— Мълчи!

— Дано, Боже, кучета месата му да разлѣкатъ!

— Мълчи, лудетино!

— Какъ да мълча — петь сѫ на главата ми, какво ще ядатъ!

— Камъни!

Полудѣли, съ разчорлени коси и безумни очи тичаха селянитѣ къмъ огромния пожаръ. Облацитѣ се събираха съ отсѣченъ трѣсъкъ все по-близо и по-близо. А огъньтъ бѣгаше надолу край дола, нивитѣ пращѣха и зеленитѣ синури се гърчеха като пребити змии.

Рукна едъръ дъждъ.

⁂

Виждате ли кръстатия камъкъ надъ Комичето. И подъ него крушката самодивката. Тя я помнятъ отколе — нито старѣй, ни плодъ ражда. Тамъ е Янинъ гробъ. Едно време Дели Пею съ два чифта биволи земята дълбилъ и до гърди храни жъналъ. Едно време тамъ се сбили Никола — Янинния годеникъ и Змея. Земята пламнала — изгорѣли, Отдолу подъ нивата и умолила дѣдо Пеювата чешмичка съ петь каменни корита, Подъ крушата баба, Пеювица вързвала Янината люлка и Змея идвалъ да я люлѣй. Откакъ изгорѣха нивята, никой не отишълъ да забие рало, а чешмата пресъхнала.

Изъ Литер. Сборникъ „Петь години"

Изъ Окрѫга

С. Караджаатъ

Отъ действията на кмета Петъръ Кумановъ се оплакватъ селянитѣ и доста основателно. Сочатъ се факти, отъ които личи, че кмета неправилно е обложилъ съ общински данъци нѣкой отъ своитѣ съселяни, които той смѣта за противници. Несправедливо е събралъ и такси отъ онѣя сиромаси, които сѫ си направили нѣщо върху общинско землище. А въ последни дни се е заловилъ да изсѣче крушитѣ въ околността на селото, за да лиши селото и отъ последната сѣнка. До като другаде кметоветѣ насаждатъ дървета въ околността на селото, тукъ ги унищожаватъ. Добре е да бѫде вразумененъ кмета и то отъ селянитѣ. Нека помни той, че като избраникъ на селянитѣ ще трѣбва съ тѣхно съгласие и съветъ да предприема всѣка работа въ селото. Сговора му съ селянитѣ ще го направи силенъ и справедливъ. Нека потърси и намѣри пѫть да се примири съ селянитѣ и тогава непремѣнно ще го похвалимъ, защото ние отъ сърдце се радваме на отговорчивитѣ хора.

Дуросторското Военно Окрѫжие ни изпраща за публикуване следньото:

Обявление,

Съобщава се за знание на всички младежи от 1931 наборъ, че деньтъ за постѫпването имъ на военна служба е 8 Февруарий 1931 г. когато трѣбва да се явятъ въ Военното Окрѫжие въ гр. Силистра.

За това всички новобранци, получили или неполучили извѣстия за повикване, ще се събератъ сутриньта на 7 Февруари 1931 г. на жандармерийския постъ, отъ който зависи респективната община, а отъ тамъ въ формирана колона, подъ командата на единъ жандармъ, ще потеглятъ къмъ гр. Силистра, така че сутриньта на 8 Февруари 8 часа 1931 год., да бѫдатъ въ казармата на Военното Окрѫжие.

Ще се представятъ въ Военното Окрѫжие сѫщо всички пропуснати, укрили се и [illegible] въ отсѫтствие новобранци отъ 1931 наборъ или отъ други по стари набори.

Всички онѣзи, които сѫ на голѣми разстояния отъ Силистра, презъ нощьта на 7 срещу 8 февруарий 1931 год. ще нощуватъ въ селата около гр. Силистра.

Новобранцитѣ ще носятъ съ себе си отдѣлна храна за 7—8 Февруарий 1931 год. и ще бѫдатъ облечени съобразно времето.

Командиръ на Дуростор. Военно Окрѫжие
Полковникъ (не се чете)

Началникъ на I отдѣлъ
Адм. Фелтф (не се чете)

Отзиви и Бележки

Изъ дейността на квесторитѣ

Само двамата отъ тѣхъ се осмелиха, и това е добъръ признакъ, да отидатъ въ училищата и да искатъ отъ г. г. директоритѣ дѣла, каквито г. г. настоятелитѣ съ всичкия си авторитетъ не можаха да наложатъ. Знае се, че тѣзи двама квестори въ основното училище на г. Директора сѫ говорили дързости, каквито не би си позволилъ и най-голѣмия врагъ на българското културно дело въ града ни. Съ това тѣ сѫ унижили не директора, а училището, което трѣбва да бѫде светиня за всички ни, и което трѣбва да пазимъ като очитѣ си. Че училището е осквернено отъ тѣзи квестори, г. г. настоятелитѣ виждатъ; тѣ го предвиждаха, че ще стане и нищо не направиха да го предотвратятъ, и като се извърши нищо не предприехъ да го защитятъ. Добъръ признакъ!

На 18 т. м. въ една отъ класнитѣ стаи на Българската гимназия г-нъ Атанасъ Бришованъ държа рефератъ на тема: „Малцинството и неговитѣ специфични интереси"

Събранието, което бѣ много слабо посетено, чу само предисловието на реферата. Референтчика, следъ като поясни понятията „Народъ" и „малцинство", спре се върху развоя на малцинствения въпросъ въ Ромъния. Той изчета отъ постановката му въ 1918 год. презъ акта въ Алба Юлия, посочи на стѣснителнитѣ положения, въ които билъ поставенъ и гласуваната конституция въ 1923 год., а следъ това премина на последната фаза, въ която е поставенъ по силата на договоритѣ за малцинствата.

Сѫщността на темата остава да чуемъ въ втора конференция.

Събрание

Силистренскиятъ клонъ на общото сдружение на дребнитѣ индустриалци и занаятчии собственици свиква събрание на 1 февруарий т. г. въ салона Христо Ботевъ. Ще се разисква въпроса за новитѣ данъчни облагания. Нека събранието бѫде посетено отъ всички, които изнемогватъ подъ тежестьта на данъчното бреме.

Комитета на сдружението

Безредици въ Индия

Преди нѣколко дни сѫ екзекутирани четирма индийски националисти, осѫдени на смърть заради убийство на полицията и предизвикване на пожари при безредицитѣ презъ м. май м. г. Това е предизвикало нови безредици въ много отъ голѣмитѣ индийски градове при които сѫ ранени 160 души само въ Бомбай, отъ които една доста тежко. При потушаване на безредицитѣ сѫ извършени много арести. Арестуванитѣ сѫ и 30 жени.